

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2007

Actualisering van de uitkomsten van eerder gepubliceerde kwartaalramingen is noodzakelijk omdat na verloop van tijd de kwaliteit van de broninformatie verbetert, onder meer door een toename van de respons van de berichtgevers en het beschikbaar komen van nieuw bronmateriaal. In de nieuwste cijfers zijn aanpassingen doorgevoerd als gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen, die volgens een vaste cyclus van drie opeenvolgende ramingen (voorlopige raming, nader voorlopige raming en definitieve raming) worden herzien. Ook hier is sprake van steeds betere en meer gedetailleerde statistische informatie op basis waarvan de ramingen kunnen worden verrijkt.

Economische groei eerste kwartaal 2007

Eerste raming, 15-5-2007: 2,5 procent

Tweede raming, 5-7-2007: 2,5 procent

Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: De tweede raming van de economische groei in het eerste kwartaal van 2007 kwam uit op 2,5 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming ongewijzigd gebleven

Derde raming, 3-7-2008: 2,9 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,4 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,4 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 2,9 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vierde raming, 25-6-2009: 3,1 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 3,1 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vijfde raming, 24-6-2010: 3,2 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 3,2 procent.

Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Economische groei tweede kwartaal 2007

Eerste raming, 14-8-2007: 2,4 procent

Tweede raming, 27-9-2007: 2,6 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: De eerste raming van de economische groei in het tweede kwartaal van 2007 kwam uit op 2,4 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 2,6 procent. Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Verwerking van nieuwe informatie heeft geleid tot een hogere overheidsconsumptie (consumptie in natura). De uitgaven met betrekking tot de zorgverzekeringswet, AWBZ, kinderopvang en huursubsidies zijn namelijk hoger dan aanvankelijk geraamd.
- Door verwerking van actuelere informatie is het saldo van de internationale handel in diensten opwaarts aangepast.
- De productie van de industrie is opwaarts bijgesteld, voornamelijk door een betere gang van zaken bij de machinebouw dan aanvankelijk was geraamd.
- Actuelere informatie over de productie van aardgas geeft een minder grote daling dan aanvankelijk was geraamd.

Derde raming, 3-7-2008: 2,9 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,3 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,3 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 2,9 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vierde raming, 25-6-2009: 3,0 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 3,0 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vijfde raming, 24-6-2010: 3,1 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 3,1 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Economische groei derde kwartaal 2007

Eerste raming, 13-11-2007: 4,1 procent

Tweede raming, 20-12-2007: 4,2 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: De eerste raming van de economische groei in het derde kwartaal van 2007 kwam uit op 4,1 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,2 procent. Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- De investeringsgroei is hoger geraamd door een overboeking van de personenleaseauto's van gezinsconsumptie naar investeringen. Ook zijn de investeringen in machines en computers verhoogd op basis van bijgesteld bronmateriaal.
- De overheidsconsumptie (consumptie in natura) is neerwaarts bijgesteld door actuelere broninformatie. De uitgaven met betrekking tot de zorgverzekeringswet en AWBZ zijn namelijk lager dan aanvankelijk geraamd.
- De gezinsconsumptie is neerwaarts bijgesteld als gevolg van de eerdergenoemde overboeking van leaseauto's.
- Verwerking van nieuwe informatie bij de bronstatistieken heeft geleid tot een iets hogere productie van de landbouw, de aardgaswinning en de commerciële dienstverlening (vooral de uitzendbureau's) en een iets lagere productie van de zorg.

Derde raming, 3-7-2008: 4,0 procent

Bijstelling bbp-raming: -0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,2 procentpunt neerwaarts bijgesteld naar 4,0 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vierde raming, 25-6-2009: 4,1 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,1 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vijfde raming, 24-6-2010: 4,5 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,4 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,4 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,5 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Economische groei vierde kwartaal 2007

Eerste raming, 14-02-2008: 4,4 procent
Tweede raming, 27-3-2008: 4,5 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: De eerste raming van de economische groei in het vierde kwartaal van 2007 kwam uit op 4,4 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,5 procent. Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- De (collectieve) overheidsconsumptie is neerwaarts bijgesteld door de verwerking van actuelere informatie over de uitgaven van defensie en het rijk.
- De investeringen zijn opwaarts bijgesteld, vooral door meer investeringen in computers.
- Het saldo van de invoer en uitvoer van diensten is groter door een hogere raming van de provisie van banken.
- Verwerking van nieuwe informatie bij de bronstatistieken heeft geleid tot een iets hogere productie van de delfstoffenwinning en de handel- en transportsector en een iets lagere productie van de landbouw en de financiële en zakelijke dienstverlening.

Derde raming, 3-7-2008: 4,1 procent
Bijstelling bbp-raming: -0,4 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,4 procentpunt neerwaarts bijgesteld naar 4,1 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vierde raming, 25-6-2009: 4,3 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,3 procent.

Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Vijfde raming, 24-6-2010: 4,8 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,5 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,5 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 4,8 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen.

Economische groei 2007

Eerste raming, 14-02-2008: 3,5 procent
Tweede raming, 27-3-2008: 3,5 procent
Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: Bij de publicatie van de tweede raming van het vierde kwartaal wordt de tweede jaarraming gemaakt op basis van de kwartaalramingen. Deze tweede raming van de economische groei voor 2007 komt uit op 3,5 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming ongewijzigd gebleven.

Derde raming, 3-7-2008: 3,5 procent
Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: Op basis van additionele (jaar)gegevens komt de economische groei voor 2007 volgens de *voorlopige jaarraming* van de nationale rekeningen uit op 3,5 procent. Ten opzichte van de vorige raming over 2007, die nog was gebaseerd op de kwartaalramingen, is de bbp-groei bij de derde raming ongewijzigd gebleven. De ijking van de kwartaalgegevens van 2007 aan de voorlopige jaarraming van 2007 heeft echter geleid tot relatief forse aanpassingen in het kwartaalpatroon van de bbp-groei (zie hierboven bij de afzonderlijke kwartaalramingen). Nieuwe informatie over de productie en consumptie van de overheid en de productie van de bouw en de investeringen in de bouw heeft geleid tot een nieuw kwartaalpatroon, waarbij met name de groei van het eerste kwartaal is verhoogd en de groei van het vierde kwartaal in evenredigheid is verlaagd.

Vierde raming, 25-6-2009: 3,6 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Op basis van additionele (jaar)gegevens komt de economische groei volgens de *nader voorlopige jaarraming* van de nationale reke-

ningen 0,1 procentpunt hoger uit dan de vorige raming over 2007. Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Nieuwe gegevens over de bedrijfstak landbouw en dan vooral het onderdeel visserij hebben geleid tot een hogere productie van deze bedrijfstak.
- Lagere uitkomsten voor de investeringen, met name in grond-, weg-, en waterbouw uit de investeringsenquête, hebben geleid tot een lagere productie van de bouwnijverheid.
- De opwaartse aanpassing van de productie en toegevoegde waarde van de financiële instellingen is voor het grootste deel het resultaat van aanpassingen bij de bijzondere financiële instellingen. Door verwerking van nieuwe brongegevens valt de productie van royalties en licenties hoger uit. Van groter belang is echter het veel lagere intermediaire verbruik van FISIM als gevolg van herziene brongegevens.
- Actuelere broninformatie over het onderwijs geeft aan dat er meer kosten zijn gemaakt dan aanvankelijk geraamd, terwijl de productie gelijk is gebleven. Per saldo komt het volume van de toegevoegde waarde lager uit.
- De opwaartse bijstelling bij de productgebonden belastingen en subsidies wordt veroorzaakt door een verhoging (van het volume) van de accijns op tabak en (het volume van) de invoerrechten op basis van nieuwe gegevens.
- De gezinsconsumptie is (per saldo) lager dan eerder geraamd. De belangrijkste bijstellingen betreffen een hogere tabaksconsumptie op basis van nieuwe branchegegevens, een lagere consumptie van levens- en schadeverzekeringen door toepassing van een nieuwe methode bij de productie van verzekeringsdiensten en een lagere consumptie van medische en maatschappelijke diensten als gevolg van de lagere raming van de productie van de overige welzijnsinstellingen.
- De overheidsconsumptie is hoger dan eerder geraamd. De belangrijkste (opwaartse) bijstellingen betreffen de consumptie in natura door een bijstelling bij de consumptie van medicijnen en medische diensten en een hogere overheidsproductie door een hogere raming van de kosten bij met name de gemeenten.
- Inzet van gegevens uit de investeringsenquête laten over het geheel genomen lagere cijfers zien dan eerder geraamd. De belangrijkste *positieve* bijstelling is het gevolg van de hogere raming van de investeringen van BFI's in stamrechten.
- Het handelssaldo van de goederenhandel is groter dan eerder geraamd en daarmee sluiten de gegevens beter aan bij de brongegevens. Een groot deel van de bijstellingen wordt verklaard door de lager geraamde investeringen en de veel groter geraamde voorraadonttrekking.

- Het handelssaldo van de internationale handel in diensten is eveneens groter dan eerder geraamd. De nieuwe gegevens van de BFI's hebben geleid tot bijstellingen bij de bankdiensten en de zakelijke diensten. Inzet van nieuwe brongegevens heeft geleid tot een negatieve bijstelling van de invoer van consumptie van ingezetenen in het buitenland.

Vijfde raming, 24-06-2010: 3,9 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,3 procentpunt

Toelichting: Op basis van additionele (jaar)gegevens komt de economische groei volgens de *definitieve jaarraming* van de nationale rekeningen 0,3 procentpunt hoger uit dan de vorige raming over 2007. De ijking van de kwartaalgegevens van 2007 aan de definitieve jaarraming van 2007 heeft echter geleid tot relatief forse aanpassingen in het kwartaalpatroon van de bbp-groei (zie hierboven bij de afzonderlijke kwartaalramingen). Nieuwe informatie over de productie van de machine- en metaalproductenindustrie en de arbeidsrekeningen (overheid) heeft geleid tot een nieuw kwartaalpatroon, waarbij vooral de groei in het derde en vierde kwartaal is verhoogd. Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Bezien vanuit de productiebenadering van het bbp komt de positieve bijstelling van het volume met name voor rekening van de landbouw, de industrie, de bouw en de handel. De oorzaak van de opwaartse bijstelling van de toegevoegde waarde van genoemde bedrijfstakken is de efficiëntere wijze van produceren dan eerder was gemeten, zo blijkt uit de verwerking van nieuwe brongegevens.
- De belangrijkste negatieve bijstelling op de productie heeft betrekking op de financiële instellingen. De productie van FISIM is aanzienlijk neerwaarts aangepast. Daarnaast wordt de toegevoegde waarde gedrukt door een opwaartse aanpassing van het intermediaire verbruik. Dit mede als gevolg van het feit dat de gegevens gebaseerd zijn op nieuwe data over het basisjaar en het verslagjaar.
- Inzet van actuelere broninformatie heeft geleid tot opwaartse bijstellingen voor de investeringen, met name die in machines en apparaten en producten van de bouwnijverheid.
- De belangrijkste wijziging bij de finale bestedingen betreft de voorraadmutatie. Deze is fors opwaarts bijgesteld door de inzet van gemeten voorraadcijfers. Dat betekent dat de eerder geraamde onttrekking aan voorraden is omgeslagen in een toevoeging aan voorraden. Mede als gevolg hiervan is het handelssaldo van de internationale goederenhandel verlaagd. Vrijwel de gehele aanpassing van het saldo komt voor rekening van computers en andere elektronische producten.